

MIKKO LAIHO

Savolaiset Marskin ritarit

Savolaiset Marskin ritarit

MIKKO LAIHO

Savolaiset Marskin ritarit

© 2025 Mikko Laiho

Taitto ja kansi: Books on Demand

Etukannen ristikuva: Kansallismuseo, Historialliset kokoelmat (H45087:17a),

suunnittelija Oskar Pihl

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-9468-5

Sisällys

Lukijalle	7
Mannerheim-risti	10
Savolaiset Marskin ritarit lajiteltuna eri jakoperusteiden mukaan	16
Savossa syntyneet ritarit numerojärjestyksessä	21
NRO 10: Olli Remes	21
NRO 15: Veikko Kalevi Vehviläinen	27
NRO 17: Taavetti Laatikainen	30
NRO 19: Simo Antero Brofeldt	35
NRO 21: Kaarlo Aleksanteri Heiskanen	38
NRO 22: Einar August Vihma (entinen Wichmann)	44
NRO 32: Oiva Vilho Rönkä	48
NRO 36: Aarre Alfred Voutilainen	52
NRO 40: Albert Räsänen	57
NRO 47: Jouko Untamo Hynninen	62
NRO 53: Teppo Taneli Hirvi-Kunnas	66
NRO 65: Sauli Kousa	72
NRO 67: Aarne Reino Ilmari Lukkari	75
NRO 83: Kaarlo Kullervo Laitinen	80
NRO 95: Kaiho Tuomas Albin Gerdt	83
NRO 107: Niilo Juhani Korhonen	88
NRO 108: Toimi Ovaskainen	96
NRO 110: Einar Schadewitz	101
NRO 117: Timo Johannes Puustinen	114
NRO 137: Eino Hjalmar Kuvaja	122

NRO 138: Eero Seppänen	127
NRO 145: Ville Väisänen	132
NRO 146: Eino Juhana Ripatti	135
NRO 147: Erkki Olavi Oinonen	140
NRO 152: Martti Juho Miettinen	143
NRO 167: Väinö Alpiin Hämäläinen	148
NRO 180: Pauli Veikko Tanttu	154
NRO 184: Vilho Petter Nenonen	159
NRO 186: Jouko Paavo Olli Kiiskinen	163
NRO 187: Toivo Johannes Korhonen	171
NRO 190: Kauko Johannes Vilanti (entinen Venäläinen)	178
Savoon haudatut Marskin ritarit	184
NRO 7: Juho Pössi	184
NRO 112: Veikko Kullervo Leskinen	188
NRO 120: Mikko Pöllä	191
NRO 182: Lauri Alfred Äijö	196
Savossa pitkään eläneet Marskin ritarit	203
NRO 16: Keijo Pentti Iisalo	203
NRO 168: Tauno Veikko Ilmari Iisalo	208
Ritarit ilman ristiä	211
Tärkeimmät lähteet	229
Julkaisuluettelo	231

Lukijalle

Mannerheim-ristin arvostus oli aikanaan ja tulee aina olemaan ylivoimainen verrattuna muihin kunniamerkkeihin. Savolaiset Mannerheim-ristin ritarit olivat kaikki hyvin erilaisia ihmisiä. Joukossa oli nuoria ja vanhoja sotilaita, niin upseereita, aliupseereita kuin miehistönkin jäseniä. Silti jotain yhteistä heistä löytyy; he olivat kaikki poikkeuksellisia yksilöitä, joilla oli poikkeuksellisia kykyjä selviytyä rintamalla. Silti heille tyypillistä oli tietty vaatimattomuus ja velvollisuudentunto. Sodan aikaisilla tapahtumilla ja teoilla ei kerskailtu. On selvää, että ritarit täyttivät annetut tehtävät ja tekivät ne yli odotusten. Savolaisten Marskin ritareiden joukossa oli poikkeuksellisen paljon taitavia konepistoolin käyttäjiä. Peräti 12 miehen nimitysperusteluissa mainitaan erityisen taitava konepistoolin käyttö.

Useimmissa kirjoissa Savossa syntyneitä Marskin ritareita kerrotaan olevan 30, historiallisen maakuntajaon mukaisesti. Itse olen päätenyt kirjassani käyttämään lukua 31. Tätä samaa lukua käyttää kirjoissaan myös ritareista monta kirjaa kirjoittanut Mauri Sariola. Pieni heitto luvuissa johtuu Pohjois-Savossa sijaitsevasta rajapitäjä Kaavista, joka on laskettu historiallisessa maakuntajaossa sekä useimmissa ritariteoksissa osaksi Karjalaa. Jos oikein tarkkoja ja ajankohtaisia ollaan, niin myös Heinävesi (Marskin ritari Tuomas Gerdtin synnyinkunta), joka on aiemmin kuulunut Etelä-Savoon, siirtyi vuodesta 2021 alkaen osaksi Pohjois-Karjalaa. Pidän Gerdtiä kuitenkin savolaisena Marskin ritarina. Tässä teoksessa käyttämäni luku 31 pohjautuu sotiemme ajan ja sen jälkeiseen maakuntakarttaan. Silloin ritarit elivät ja silloin sotamme käytiin. On luonnollista käyttää nimenomaan nykyistä maakuntajakoa tutkimuksen pohjana. Savoon on haudattu 18 Marskin ritaria.

Yksi maaginen maamme ratkaiseviin hetkiin ja sotahistoriaan liittyvä päivämäärä on kummitellut elämässäni syntymästäni saakka. Se on Marsalkka

Mannerheimin syntymäpäivä ja Puolustusvoimien virallinen liputuspäivä, eli 4.6. Kyseinen päivämäärä on myös oma syntymäpäiväni. Olen jo pitkään tuntenut, että jonkin kirjani aihe tulee nivoutumaan tuon päivämäärän ympärille. Nyt on sen hetki. Hämmästykseni oli suuri, kun aloin tutkia Marskin ritareiden taustatietoja. Kyseinen päivämäärä pulpahti taas pintaan. Ainut ritarikornetti, puumalalainen ritari 53 Teppo Hirvi-Kunnas syntyi myös 4.6. Vuosi oli 1919. Kaarlo ”Kylmä-Kalle” Heiskanen ylennettiin jalkaväenkenraaliksi 4.6.1953, Jouko Kiiskinen majuriksi 4.6.1963, Tuomas Gerdt kapteeniksi 4.6.1968, Erkki Oinonen vääpeliksi 4.6.1968 ja Eero Seppänen korpraaliksi 4.6.1968. Lisäksi ritari 112 Kullervo Leskinen, joka haudattiin maakuntaamme, sai ristinsä 4.6.1943. Myös kahden ritarin, Toivo Korhosen ja Eino Kuvajan, muistolaatat paljastettiin 4.6.2002.

Kirjan teon aikana lokakuussa 2023 menehtyi maataamme presidenttinä johtanut Martti Ahtisaari. Mainittakoon tämä siksi, että nimenomaan Ahtisaari oli se presidentti, joka kutsui ensimmäisenä maamme johtajana Marskin ritarit Linnan juhliin vuonna 1994. 44:stä elossa olleesta ritarista saapui juhliin 39. Vuonna 1995 vastaanotolle saapui 32 ritaria ja vuonna 1996 vielä 28 ritaria. Vuonna 1997 paikalla oli 25 ritaria ja seuraavana vuonna 19 ritaria. Viimeiseen presidentti Ahtisaaren isännöimään juhlaan vuonna 1999 saapui 15 ritaria. Tarja Halonen jatkoi käytäntöä, ja vuonna 2000 juhlisti oli 16 ritaria ja vuosina 2001–2002 paikalla oli 11 ritaria (mm. Gerdt, Iisalo, Härmäläinen, Oinonen, Seppänen ja Äijö). Marskin ritarit olivat juhlisti todellisia median suosikkeja, mm. Väinö Härmäläinen antoi haastatteluja, joissa hän keksi aina jotain mieleen jäävää sanottavaa. Vuodesta 2008 alkaen Linnan juhlisti oli ainoana ritarina mukana enää Tuomas Gerdt.

Mannerheim-ristin ritarien kunniaksi ja muistoksi on paljastettu useita muistomerkkejä, muistolaattoja, muotokuvia ja valokuvia. Niin myös Savossa. Merkittävän panoksen tähän savolaisten Marskin ritareiden muistoperinteen vaalimiseen ovat kantaneet ainakin Kuopion Sotaveteraanimuseo, Iisalmen Kulttuurikeskus, Sodan ja rauhan keskus Muisti, Päämajamuseo sekä Jalkaväkimuseo Mikkelissä. Valtakunnallista huomiota herätti erityisesti kesäkuussa 1989 avattu valokuvakooste kaikista jalkaväen Mannerheim-ristin ritareista Jalkaväkimuseon

ritarisalissa. Ritareiden avustaminen oli säätiön tärkein tehtävä sotiemme jälkeisinä vuosikymmeninä. Ritarikokouksessa 4.2.1952 tehtiin päätös Mannerheim-ristin ritarien säätiön ja koko maan kattaneen yhdysmiesverkoston perustamisesta. Tehtävään valittiin 18 ritaria, jotka selvittivät oman alueensa ritareiden taloudellisen tuen tarpeen. Pääyhteysmieheksi valittiin eversti Adolf Ehrnrooth ja hänen apulaisekseen kapteeni Jouko Kiiskinen. Meni kuitenkin kolme vuotta ennen kuin säätiö sai viralliset muotonsa. Lokakuussa 1969 nimettiin uudet yhteysmiehet alueille. Jouko Hynninen vastasi Suur-Saimaan alueesta, jolla asui yhdeksän ritaria. Eino Kuvaja puolestaan vastasi Pohjois-Savon alueesta, jossa asui neljä ritaria. Kolme vuotta myöhemmin Kuvaja otti vastatakseen myös Keski-Suomen alueesta. Yhdysmiesverkostossa tapahtui aikojen kuluessa muutoksia; mm. vuonna 1976 ritari Kuvajan kuoltua Onni Määttänen otti vetovastuun ja Pohjois-Savo liitettiin yhteen Pohjois-Karjalan alueen kanssa.

Teoksen tekemistä ovat taloudellisesti tukeneet Mannerheim-ristin ritareiden perinnesäätiö, Etelä-Savon Säästöpankin Kulttuurisäätiö ja Vapaussodan Invalidien Muistosäätiö. Isot kiitokset tukijoilleni! Lämmin kiitos myös kaikille aineistoa lainanneille. Haluan siteerata tunnetun Marskin ritarin, jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin sanoja ennen kuin lukija pääsee tutustumaan tarkemmin kirjan sisältöön: ”Suomi on hyvä maa, paras meille suomalaisille. Se on puolustamisen arvoinen. Sen ainoa puolustaja on Suomen oma kansa. Jumala varjelkoon Suomen maata.”

Anttolassa 4.6.2024

Mikko Laiho

Mannerheim-risti

Talvisodan aikana ylipäällikkö Mannerheim lausui, että kunniamerkkisäännöt olivat puutteellisia. Hänen mukaansa taistelukentällä osoitettu urhoollisuus ja taitavuus oli pystyttävä palkitsemaan korkealla kunniamerkillä sotilaallisesta arvoasteesta riippumatta. Niinpä 16. joulukuuta 1940 annettiin asetus, jolla uudet kunniamerkit otettiin käyttöön: ”Erinomaisen urheuden, taistellen saavutettujen erittäin tärkeiden tulosten tai erikoisen ansiokkaasti johdettujen sotatoimien palkitsemiseksi voidaan Suomen puolustusvoimien sotilas hänen sotilas-arvostaan riippumatta nimittää 1. tai 2. luokan Mannerheim-ristin ritariksi.” Ainoastaan kaksi miestä nimitettiin 1. luokan ritareiksi, sotamarsalkka C.G.E. Mannerheim ja jalkaväenkenraali A.E. Heinrichs.

Mannerheim-ristin jakoperusteisiin tehtiin jatkosodan aikana merkittävä lisäys. Eduskunta antoi 14.5.1943 lain kunniapalkkion suorittamisesta Vapaudenristin Mannerheim-ristin kunniamerkillä palkituille: ”Vapaudenristin Mannerheim-ristin kunniamerkillä palkituille annetaan valtion varoista kunniapalkkio, sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Kunniapalkkio, jonka määrä on 50 000 mk, annetaan 1 §:ssä mainituille henkilöille taikka, jos hän on kuollut, hänen vaimolleen ja lapsilleen tai ottolapsilleen taikka jos heitä ei ole, hänen vanhempilleen. Palkkio on vapaa kaikista veroista.” Mannerheim pyrki siihen, että ristin luovutus järjestetään juhlallisin menoin Päämajassa, jonne asianomaiset komennettaisiin ryhmissä rintamalta. Näitä jakotilaisuuksia pidettiin lopulta kuitenkin vain kolme kertaa. Ylipäällikkö itse ojensi ristin kahdessa ensimmäisessä (15.9.1942 ja 1.3.1943) jakotilaisuudessa ja viimeisessä (18.12.1943) tilaisuudessa sen luovutti kenraaliluutnantti Tuompo marsalkan edustajana yhtenä Päämajan kenraaleista. Tilaisuuden loppuksi nautittiin yhteinen lounas.

Sotiemme aikana taisteli tai toimi erilaisissa puolustusvoimiemme tehtävissä noin 600 000 miestä. Marskin ritareita heistä oli 191. Ensimmäinen ritari

oli eversti Ruben Lagus ja viimeinen jääkärieverstilutnantti Viljo Laakso. Ensimmäinen savolainen ritari oli luutnantti Olli Remes numerolla 10 ja viimeinen kapteeni Kauko Vilanti numerolla 190. Vilanti oli samalla viimeinen komppanianpäällikkö, jolle risti myönnettiin. Sauli Kousa oli sotilasarvoltaan ensimmäinen ylikersantti, jolle risti myönnettiin. Taavetti Laatikainen oli 55-vuotiaana sotilasarvoltaan vanhin kenraalimajuri, jolle risti myönnettiin. 46-vuotias Albert Räsänen oli puolestaan vanhin luutnantti, jolle risti myönnettiin. Eero Seppänen oli 19-vuotiaana kolmanneksi nuorin ja Tuomas Gerdt 20-vuotiaana viidenneksi nuorin ristin saaja. Vilho Nenonen oli 61-vuotiaana kolmanneksi vanhin ja 55-vuotias Taavetti Laatikainen neljänneksi vanhin ristin saaja. Upseerikoulutuksen saaneista kaatui yhteensä 18 miestä; heidän joukossaan olivat savolaiset Vihma, Hirvi-Kunnas ja Remes.

Savolaisia jääkäri-ritareita olivat Laatikainen, Heiskanen, Vihma ja Räsänen. Heistä Einar Vihma oli viimeinen Jääkäripataljoona 27:ssä palvellut sankarivainaja ja Kaarlo Heiskanen oli viimeinen puolustusvoimien palveluksessa ollut jääkäri-ritari. Akateemisen Karjala-Seuran jäseniä olivat Heiskanen, Vihma, Hyninen, Lukkari ja Kuvaja. Lisäksi Mikkeliin haudattu ritari Lauri Äijö oli AKS-jäsen. Kaatuneita savolaisia ritareita olivat Teppo Hirvi-Kunnas, Kaarlo Laitinen, Olli Remes, Einar Vihma ja Ville Väisänen. Kesällä 1944 heistä kaatuivat Vihma ja Väisänen. Molemmat heistä kaatuivat Tali-Ihantalan kuuluisissa torjuntataisteluissa. 50-vuotias Vihma oli kuollessaan ritareista vanhin. Laitinen oli ainoa savolainen kaatunut Lapin sodassa. Kaatumisen jälkeen eli postuumisti nimitettiin ritareiksi Hirvi-Kunnas ja Väisänen. Sodan aikana kuolivat Simo Brofeldt ja Niilo Korhonen. Brofeldt kuoli sairauteen sotasairaалassa ja Korhonen majoitusalueella sattuneessa ampumavälikohtauksessa. Kaksi ritareista lähti tästä maailmasta oman käden kautta; Heiskanen ja Tanttu.

Sodan aikaisen tilastoinnin mukaan Savossa syntyneitä Marskin ritareita oli 31. Pohjois-Savossa oli syntynyt 19 ja Etelä-Savossa 12 ritaria. (Vuoden 2021 alussa Joroinen siirtyi Etelä-Savosta Pohjois-Savoon, joten Heiskanen siirtyy jatkossa tilastoissa Pohjois-Savoon. Lisäksi Heinävesi siirtyi Etelä-Savosta Pohjois-Karjalaan, joten Gerdt siirtyy tilastoissa Pohjois-Karjalaan. Tässä kirjassa molemmat

miehet ovat savolaisia!) Pohjois Kuopiossa syntyi viisi ja Iisalmessa neljä ritaria. Kuopion Lyseota ritareista kävivät Iisalo P, Iisalo T, Korhonen N, Kuvaja, Laaksonen, Magnusson ja Vihma. Heistä vain Korhonen, Kuvaja ja Vihma olivat syntyneet Savossa. Savolaiset ritarit toimivat sotavuosien jälkeen merkittävässä tehtävässä. Kaarlo Heiskanen toimi puolustusvoimain komentajana ja Taavetti Laatikainen jalkaväen tarkastajana. Molemmat nousivat kenraalikuntaan. Ritareita oli myös mukana asekatkennässä. Kaikista ritareista 20 oli joko pidätettynä tai tuomittiin vankeusrangaistukseen. Heistä kolme tuli Savosta: Heiskanen, Lukkari ja Puustinen. Lukkarin ja Puustisen pidätysajat olivat erittäin pitkät ja tuomiot raskaat. Heiskanen Keski-Suomen sotilasläänin komentajana oli pidätettynä 13 kk, mutta hän ei saanut tuomiota. Lukkari Päämajan pioneerilinnan johtajana oli 20 kk pidätettynä saaden 18 kk tuomion. Puustinen Pohjois-Savon suojeluskuntapiirin 2.ye-upseerina oli pidätettynä 23 kk saaden 14 kk tuomion. Merkittäviin saavutuksiin yltäneitä sotilaita oli muitakin. Kirjassani olen hällunnut tuoda esille myös näitä rohkeita savolaisia miehiä, joille Marskin ristiä esitettiin. Heidän nimitykset eivät kuitenkaan koskaan edenneet Mannerheimin allekirjoitettaviksi asti.

Marskin ritareiden ritarikokouksia (vuodesta 1952 alkaen) ja kesäpäiviä (vuodesta 1991 alkaen) vietettiin aina 2000-luvun ensimmäiselle vuosikymmenelle saakka. Ensimmäinen ritarikokous pidettiin yksi vuosi Mannerheimin hautajaisten jälkeen 4.2.1952. Savossa kokoonnuttii kahdeksan kertaa: Kuopiossa 9.–10.6.1957, Mikkelissä 13.–14.6.1959, Kuopiossa 9.–10.7.1966, Mikkelissä 10.–11.6.1989, Suonenjoella 12.–13.6.1993, Iisalmessa 8.–9.6.1999 ja Mikkelissä 6.–7.6.2003. Viimeinen ritarien yhteinen kuntoutusleiri järjestettiin syksyllä 2004 ja seuraavana vuonna päättyivät myös kesäpäivät. Ritarit kokoontuivat tämän jälkeen epävirallisesti vielä kerran Mikkelissä 2007. Vuonna 2008 oli ritareita elossa enää neljä: Gerdt, Iisalo, Määttänen ja Nykänen. Vuonna 1957 helluntaina Kuopiossa oli koolla 140 ritarista 56 miestä. Vuosikokous pidettiin Kaupunginhotellissa. Kokouksen puheenjohtajana toimi kenraalimajuri Ehrnrooth sekä sihteereinä savolaiset Kuvaja ja Vilanti. Ritarit marssivat Kuopion varuskuntasoihtokunnan kanssa kaupungin läpi sankaripuistoon. Seppelienlaskun puistossa suorittivat

Ehrnrooth yhdessä Antti Sokaan, Juho Pössin ja Oiva Röngän kanssa. Väki siirtyi seppelleenlaskun jälkeen Puijon torniin, missä suoritettiin etäisyyksien arviomiskilpailu. Sitten vieraat kävivät vielä eri puolilla kaupunkia ennen kuin oli illanvieron aika Kaupunginhotellissa. Illanvieron yhteydessä kuultiin taiteilija Rauni Molbergin lausuntaa ja Antti Hyvärisen laulua varusmiessoittokunnan säestyksellä. Toisena vierailupäivänä ritarit tekivät laivaristeilyn, minkä jälkeen oli tapahtuman päättäjäisten aika jälleen Kaupunginhotellissa.

13.–14.6.1959 ritarit kokoontuivat Mikkeliin. Sotilaskodissa pidetyssä nimenhuudossa oli paikalla 57 kaikkiaan 137 elossa olleista ritareista. Kokouksen jälkeen ritarit seurasivat Savon prikaatin vuosijuhlaparaattia Mikkelin torilla. Kesällä 1966 ritarit palasivat Kuopioon. Vuosikokous pidettiin sotilaskodissa. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin everstiluutnantti Eino Kuvaja. Kenraaliluutnantti Talvela luovutti kokouksen alussa Kuopion Reserviupseerikerholle Mannerheim – reliefin. Kerhon puheenjohtaja, reservin yliluutnantti Erkki Liesinen ja varuskunnan päällikkö eversti Vahla toivottivat vieraat tervetulleiksi Kuopioon. Sitten oli vuorossa katsaus ritarien säätiön vuosikertomukseen. Paavo Talvela käytti puheenvuoron, josta ilmeni, etteivät ritarit vielä suinkaan lepää laakereillaan, vaan he ovat sinnikkäitä eteenpäin pyrkijöitä elämässään. Esimerkkinä Talvela käytti Alpo Marttista, joka oli amerikkalaisen sotakorkeakoulun priimus. Kokouksen lopuksi maisteri Koskinen piti luennon Kuopion historiasta ja nykyisyydestä. Sitten paikalle saapuneet 62 ritaria marssivat seppelleenlaskuun sankarihaudoille. Ohjelmassa oli myös lounas Puijon tornissa ja käynti Karjalan lennotossa Rissalassa. Illan aikana tehtiin vielä lyhyt parituntinen Kallaveden risteily. Illanvietto pidettiin hotelli Atlaksessa. Seuraavana päivänä saunottiin Suovun majalla ennen poislähtöä. Mannerheim-ristin ritarien säätiö ojensi ritarimaljan Savon Prikaatille 13.6.1981. Kesäkuussa 1989 kokoonnuttiin Mikkeliin. Ritari Lauri Äijö oli järjestelyiden takana. Paikalle saapui 47 ritaria. Vuosikokous pidettiin vuonna 2022 puretun hotelli Varsavuoren auditoriossa. Väki siirtyi kokouksen jälkeen Mikkelin klubille, missä nautittiin asiaankuuluvasti Marskin ryyppy. Klubivierailun jälkeen ritarit laskivat seppeleet eri muistomerkeille tutustuen myös Jalkaväkimuseoon. Päivällisestä nautittiin Mikkelin kaupungin edustajien

ja koko tapahtuman tukijoiden kesken. Seuraavana päivänä ritarit tutustuivat Karkialammen varuskuntaan syöden lounaan Savon prikaatin killan veteraanien kanssa. Sitten vieraat seurasivat Porrassalmen taistelun muistojuhlaa, jossa varusmiehistä kasattu osasto esitti taistelunäytöksen kustavilaissodan aikaisiin pukuihin pukeutuneena.

12.–13.6.1993 Suonenjoella paikalla oli ainoastaan 28 ritaria eli 58 % jäsenistä. Pankinjohtaja Kimmo Viljajarju, paikallisen reserviupseerikerhon entinen pitkäaikainen puheenjohtaja, oli kutsunut ritarit paikkakunnalle. Jalkaväenkenraali Ehrnrooth totesi tuolloin: ”Vaikka rivimme harvenevat ja terveytemme alkaa horjua, henki pysyy aina samana!” Ritarit Oinonen, Vehviläinen ja Voutilainen laskivat seppeleen sankarihautojen luona, ja ritari Iisalo piti puheen. 8.–9.6.1999 ritarit olivat koolla Iisalmessa. Paikalle jaksoi saapua 14 ritaria (mm. Gerdt, Härmäläinen, Iisalo, Oinonen, Seppänen ja Äijö). Ensimmäinen päivä alkoi lounaalla Olvi-oluthallissa. Lounaan jälkeen ritarit pitivät kokouksensa Iisalon johdolla. Sen jälkeen tehtiin kunniakäynnit kahden ritarin haudoille; Puustisen haudalla Iisalmessa ja Remeksen haudalla Vieremällä. Seppeleen laskijoina toimivat Erkki Oinonen, Pentti Iisalo ja Tuomas Gerdt. Seuraavana vuorossa oli tutustuminen Koljonvirran taistelupaikkaan ja juhlaillallinen Olvi-oluthallissa. Illallisen aikana esiintyi oopperalaulaja Tapani Valtasaari säestäjänään pianisti Antti Sarvela. Päätöspäivä alkoi aamuhartaudella Iisalmen ortodoksisessa kirkossa, jonka jälkeen nautittiin lounas Olvi-oluthallissa. Kun jalkaväenkenraali Ehrnroothin 95-vuotispäivän kansalaisvastaanotto järjestettiin 9.2.2000, paikalla oli vahva savolaisen Marskin ritareiden edustus. Säätiön hallitus oli paikalla kokonaisuudessaan: ritarit Tuomas Gerdt, Väinö Härmäläinen, Lauri Kokko ja Heikki Nykänen sekä eversti Hurmerinta ja majuri Norkola. Säätiön valtuuskuntaa edustivat ritarit Pentti Iisalo, Erkki Oinonen ja Eero Seppänen sekä vuorineuvos Matomäki. 6.–7.6.2003 ritarit kokoontuivat Mikkelissä kolmannen kerran. Ritareita saapui paikalle kymmenen (mm. Gerdt, Härmäläinen, Iisalo, Oinonen, Seppänen ja Äijö) viidestätoista elossa olleista. Lounas ja kokous pidettiin Länsi-Savo – lehden tiloissa. Sateisessa säässä laskettiin seppeleet Laatikaisen ja Hynnisen haudoille. Torilla käytiin tervehtimässä Mannerheimin patsasta. Illallinen nautittiin

Mikkelin Klubilla kauppaneuvos Esko Tikan isännöimänä. Musiikkiesityksestä vastasivat viulisti Lauri Pokkinen ja kitaristi Antti Halinen. Toisena päivänä poutasäässä vierailtiin Savon Prikaatissa. Lähtölounas oli varattu Cumulus-hotelliin. Yläsavolaisten Mannerheim-ristin ritareiden kunniaksi paljastettiin muistotaulu Iisalmen Kulttuurikeskuksessa 4.6.2004 ja Mikkelin Mannerheim-ristin ritareiden kunniaksi paljastettiin muistotaulu Jalkaväkimuseon piha-alueella 4.9.2004. Savolaisista Marskin ritareista paljastettiin valokuvaryhmä Kuopion Sotaveteraanimuseossa 4.9.2004. Vaikka ritarien kesäpäivien vietto loppuikin 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä ritarien määrän vähenetessä, saivat he kutsuja erilaisiin tapahtumiin, esim. ritarit olivat puolustusvoimain komentajan amiraali Kaskealan kutsumina Mikkelissä 20.3.2007. Viidestä kutsutusta ritarista paikalla olivat Gerdt, Iisalo ja Nykänen. Tilaisuus päättyi illalliseen Mikkelin Klubilla.

Savolaiset Marskin ritarit lajiteltuna eri jakoperusteiden mukaan

RITARINIMITYKSET YLIPÄÄLLIKKÖ MANNERHEIMIN KUNNIAMERKKILUETTELOISSA AIKAJÄRJESTYKSESSÄ:

19.9.41	Remes	15.3.43	Korhonen N, Ovaskainen
3.10.41	Vehviläinen ja Laatikainen		ja Schadewitz
11.10.41	Brofeldt ja Heiskanen	9.8.43	Puustinen
14.10.41	Vihma	25.7.44	Kuvaja, Seppänen,
30.11.41	Rönkä		Väisänen ja Ripatti
25.11.41	Voutilainen ja Räsänen	5.8.44	Oinonen
19.1.42	Hynninen	28.10.44	Miettinen
14.5.42	Hirvi-Kunnas	24.1.45	Hämäläinen ja Tanttu
21.7.42	Kousa ja Lukkari	24.3.45	Nenonen, Kiiskinen,
22.9.42	Laitinen ja Gerdt		Korhonen T ja Vilanti

JAKOTILAISUUDET PÄÄMAJASSA:

15.9.1942
1.3.1943
19.12.1943

KUINKA MONTA Marskin ritaria tuli Savosta? Tuliko ritareita enemmän Pohjois-vai Etelä-Savosta? Ketkä ritareista olivat ”rajatapauksia”? Kuka oli ensimmäinen ritari? Kuka Savon ritareista tapasi Adolf Hitlerin? Oliko Savon ritareiden joukossa kaukopartiomiehiä? Kaatuiko savolaisia ritareita taisteluissa? Kuka oli ritareista nuorin, entä vanhin? Mistä Savon kaupungista tuli eniten ritareita?

Mikko Laihon kahdestoista tietokirja selvittää lukijalle savolaisten Mannerheim-ristin ritareiden elämänvaiheet.

Etukannen ristikuva: : Kansallismuseo, Historialliset kokoelmat (H45087:17a), suunnittelija Oskar Pihl

BoD

